

Україна як суверенна, незалежна, демократична, соціальна і правова держава:
історія становлення, сучасний стан та перспективи розвитку

аспекти фармацевтичної діяльності в Австрії. Фармац. журн. 2003. № 4 С. 39–46.

7. Організація та економіка фармації. Ч. 1. Організація фармацевтичного забезпечення населення: нац. підруч. для студ. вищ. навч. закл. / А. С. Немченко, В. М. Назаркіна, Г. Л. Панфілова та ін.; за ред. А. С. Немченко. Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015.

8. Державна Фармакопея України / Державне підприємство «Науково-експертний фармакопейний центр». 1-е вид. Харків: РІРЕГ, 2001. Доповнення 2. 2008. 620 с.

9. Пошук історичних передумов розвитку сучасної клінічної фармації на території України. Повідомлення II / А. Л. Федущак, Р. А. Чайківський, В. А. Сятиня, Я. М. Лозинська. Клінічна фармація, фармакотерапія та медична стандартизація. 2010. № 3–4. С. 99–107.

*Завгородня Ю. С.,
доцент кафедри теорії та історії
держави і права Дніпропетровського
державного університету внутрішніх
справ, кандидат юридичних наук., доцент*

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ДИТИНИ В УМОВАХ ВІЙНИ

Однією з важливих проблем сучасного західного світу є забезпечення прав дитини. Актуальною є ця тематика і для вітчизняного правознавства. Протягом останніх десяти років правниками було проведено низку наукових досліджень окремих аспектів забезпечення прав дитини. Водночас, збройна агресія Росії щодо України на початку 2014 року та початок повномасштабної війни з лютого 2014 року актуалізували проблематику забезпечення прав дитини в умовах війни.

На початок повномасштабної війни в Україні проживало близько 7 млн. дітей. Відзначимо, що за даними Офісу Генерального прокурора станом на 24 вересня 2022 року загинула 391 дитина, поранено 773 дитини (з вказівкою, що ці дані не ураховують інформацію з місць активних бойових дій) [1].

Додамо, що проблема не обмежується означеними даними. Воєнні дії стали причиною масового переміщення дітей, розлучення сімей, залишення місця свого проживання, навчання тощо. Що не може не впливати на становлення та розвиток дитини як особистості, згадаємо і психологічні травми, тривоги, страхи та ін. Як вказував Укрінформ, за даними Міністерства освіти та науки України (станом на середину серпня поточного року) за межами української держави перебуває більше 650 тисяч учнів [2]. І це йдеться про тих дітей, які були перевезені до європейських держав. За даними порталу «Діти війни» 7820 дітей було депортовано до Росії [3].

Вкажемо, що ще попереду дослідження наслідків такого масового

переміщення дітей. Не можна не згадати і те, що **«під час війни порушуються всі права дитини: право на життя, право бути з сім'єю і громадою, право на здоров'я, право на розвиток особистості, а також право на турботу і захист»**, – зазначається у звіті ООН 1996 року «Вплив збройного конфлікту на дітей».[4]. При цьому слід наголосити, що діти є найбільш вразливою категорією людей, які страждають від війни.

Зазначимо, що у 2000 році Україною було ратифіковано Факультативний протокол до Конвенції про права дитини щодо участі дітей у збройних конфліктах. Відповідно до ч. 1 ст. 6 цього міжнародно-правового документу «Кожна держава-учасниця в межах своєї юрисдикції вживає всіх необхідних правових, адміністративних та інших заходів для забезпечення ефективного виконання і застосування положень цього Протоколу» [5]. Водночас, основною проблемою є невиконання Росією взятих на себе зобов'язань і здійснення масових порушень прав дитини.

Щодо дій Української держави у досліджуваній сфері, то варто вказати на певні позитивні дії з виконання зобов'язань у сфері забезпечення прав дитини. У першу чергу згадаємо відновлення можливості усиновлення дітей (яке, цілком очевидно, було призупинено з початку бойових дій). Так, завдяки цій дії органів публічної влади було усиновлено більше 500 дітей.

При цьому слід вказати на певний спрощений порядок подачі заявки як кандидата для усиновлення через платформу Дія.

Доцільно згадати і доповнення у 2016 році Закону України «Про охорону дитинства», зокрема, ст. 1 абзацом 9, у якому міститься дефініція поняття дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів «дитина, яка внаслідок воєнних дій чи збройного конфлікту отримала поранення, контузію, каліцтво, зазнала фізичного, сексуального, психологічного насильства, була викрадена або незаконно вивезена за межі України, залучалася до участі у військових формуваннях або незаконно утримувалася, у тому числі в полоні» [6].

Водночас, не можемо не вказати на те, що в Україні діє спеціальний закон – Закон України «Про соціальний захист дітей війни». Цей закон «установлює правовий статус дітей війни і визначає основи їх соціального захисту та гарантує їх соціальну захищеність шляхом надання пільг і державної соціальної підтримки» [7], однак, виходячи з законодавчої дефініції терміну «дитина війна», соціальний захист, передбачений положеннями цього Закону, поширюються тільки на тих громадян України, які не досягли повноліття на час закінчення Другої світової війни.

Вважаємо, що виходячи з принципу рівності, положення цього Закону мають бути поширені і на дітей нинішньої війни, яка розпочата Росією ще у 2014 році.

Таким чином, на сьогодні важливою проблемою, що потребує

Україна як суверенна, незалежна, демократична, соціальна і правова держава:
історія становлення, сучасний стан та перспективи розвитку

вирішення органами публічної влади, є забезпечення прав дитини, що постраждали від війни. Національна вада має вжити всіх належних заходів, щоб мінімізувати негативний вплив війни на дітей.

Література:

1. Офіційний сайт Офісу Генерального прокурора. URL <https://www.gp.gov.ua/>
2. МОН і Кембридж підписали угоду, яка спростить оцінювання знань українських дітей за кордоном. URL <https://www.ukrinform.ua/rubric-uarazom/3546367-mon-i-kembridz-pidpisali-ugodu-aka-sprostit-ocinuvanna-znan-ukrainskih-ditej-za-kordonom.html>
3. Офіційний веб сайт «Діти війни». URL <https://childrenofwar.gov.ua/>
4. Діти та збройні конфлікти: нормативно-правова база. URL <https://warchildhood.org/ua/children-and-armed-conflict-legal-framework/>
5. Факультативний протокол до Конвенції про права дитини щодо участі дітей у збройних конфліктах. URL https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_795#Text
6. Про охорону дитинства. Закон України від 26 квітня 2001 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 30. Ст.142.
7. Про соціальний захист дітей війни. Закон України від 18 листопада 2004 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 4. Ст.94.

Калиновський Б.В.,

*доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри конституційного права
та прав людини Національної академії
внутрішніх справ*

КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВІ ОСНОВИ ГРОМАДСЬКОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ

Сучасний стан утвердження України як суверенної і незалежної, демократичної, соціальної, правової держави вимагає переосмислення багатьох питань. Предметні розмови, дискусії та обговорення необхідних реформ набудуть актуальності тільки після перемоги України у війні проти російського агресора. Разом тим, є питання, які потребують модернізації і під час воєнного стану, який діє в Україні з 24 лютого 2022 року.

Розвиток громадянського суспільства пов'язаний із цінностями, які прагне захищати та примножувати Український народ. Беручи до уваги засади діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування, слід констатувати, що до цього часу залишається проблемною така засада, як публічність і гласність при обговоренні та прийнятті рішень. На особливу увагу заслуговує питання призначення посадових осіб в органи державної влади, їх відданість Україні, уособлення у них найкращих рис українства.

Відстоюю позицію, що саме залучення підготовлених, освічених, незаангажованих, політично нейтральних представників громадянського суспільства дасть змогу відібрати найбільш достойних представників на